

З урахуванням того, що під час активних бойових дій відбувався виїзд значної кількості сімей разом із дітьми з місць постійного проживання у більш безпечні регіони України (зокрема західні області), з огляду на це значно збільшилося навантаження на працівників ювенальної превенції на зазначених територіях, саме тому, актуалізуються питання збільшення штатних посад підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України в регіонах.

Зазначимо, що діти, що опинилися у жахливих обставинах війни мають уразливу психіку, проблеми з соціальною адаптацією у новому середовищі, що може призвести до формування у частини них антисоціальних установок, збільшення кількості правопорушень в дитячому середовищі, особливо в регіонах з великою кількістю внутрішньо переміщених осіб, що обумовлює доцільність розгляду питання із введення штатних посад ювенальних психологів в підрозділах поліції, розробку спільно з іншими органами і службами дотичними до проблем забезпечення і захисту прав дітей програм їх соціальної адаптації у новому середовищі. Сподіваємося, що окреслені нами проблемні питання спільними зусиллями як державних, так і недержавних інституцій ближчим часом будуть вирішені.

Олена Валеріївна ПОГОРІЛЕЦЬ,

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії

з проблем досудового розслідування

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4739-4441>

СПЕЦИФІКА ПОВНОВАЖЕНЬ ШКІЛЬНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ТА ВИХОВАТЕЛЯ БЕЗПЕКИ, ЇХ ВІДМІННІСТЬ

Статтею 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту» визначено безпечне освітнє середовище як сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди [1].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» до профілактики правопорушень серед дітей та підлітків мають залучатись працівники поліції та співпрацювати з шкільною громадою на засадах партнерства [2].

На підставі наказу Національної поліції України «Про впровадження експерименту «Шкільний офіцер поліції» від 19.08.2016 № 729» та наказу департаменту патрульної поліції «Про забезпечення реалізації експерименту «Шкільний офіцер поліції» від 22.08.2016 № 2450» в системі нової патрульної поліції Національної поліції України започатковано нову категорію поліцейських «шкільний офіцер поліції», які безпосередньо працюють зі школярами. Це нова модель співробітництва шкіл та поліції. Вона направлена на вирішення проблем підліткової та дитячої злочинності саме через профілактику негативних явищ і правопорушень у шкільному середовищі [3, 4].

Заходи профілактичної роботи передбачають: присутність офіцера у школі та спілкування з учнями шляхом проведення інтерактивних зустрічей зі школярами щодо питань особистої безпеки, профілактики правопорушень, ролі поліції в громаді; індивідуальні бесіди з учнями, проведення тематичних занять з учнями, участь у засіданні батьківських комітетів та інших заходах, що проводить навчальний заклад з метою забезпечення поінформованості та обізнаності підростаючого покоління у питаннях розв'язання конфліктних ситуацій та запобігання їм, сприяння патріотичному вихованню і підготовці молоді до життя.

До обов'язків шкільного офіцера поліції входить: профілактична робота з учнями, залучення їх до позитивних видів діяльності; планування та впровадження разом із відповідальною особою заходів, спрямованих на попередження правопорушень серед учнів; реагування на інциденти, які сталися на шкільній території; допомога жертвам правопорушень; пропаганда законотворчої поведінки серед учнівської молоді; поширення законодавчої інформації в молодіжному середовищі; інформування батьків та адміністрації щодо порядку дій та установ, з якими потрібно зв'язатися у випадку зникнення дитини, консультація постраждалих у разі насильницької поведінки, пояснення процедур поліцейського розслідування та інші обов'язки згідно з чинним законодавством України.

Але шкільні офіцери поліції не замінюватимуть ані психологів, ані соціальних педагогів, ані шкільну охорону ані поліцейського офіцера громади.

Пілотний проєкт «Вихователь безпеки» стартував в Україні з 11 листопада 2021 року та реалізується за ініціативи Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції у співпраці з Міністерством освіти і науки, Міністерством розвитку громад та територій, освітнім омбудсменом, Асоціацією міст України, Асоціацією об'єднаних територіальних громад, Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) та власне громадами.

Основна мета проєкту - створення безпечного освітнього середовища для дітей, удосконалення партнерства та комунікації поліції, рятувальників, закладів освіти, громади, батьківського та учнівського врядування, шляхом запровадження посадової особи відповідної територіальної громади в повноваженнях якої будуть акумульовані зазначені функції.

До компетенції вихователя безпеки належить проведення широкого спектру безпекових питань: протидія булінгу (цькуванню); виявлення та припинення в межах компетенції правопорушень у приміщенні навчального закладу та на його прилеглий території; комунікація з адміністрацією закладу освіти, представниками поліції та служби у справах дітей щодо проявів серед дітей суїцидальної поведінки; участь у проведенні індивідуальної профілактичної роботи з учнями, які перебувають на внутрішньошкільному обліку та на профілактичних обліках в Національній поліції; запобігання правопорушенням в учнівському середовищі (проводить індивідуальні бесіди, лекції, інтерактивні заняття тощо); впровадження передового досвіду та інноваційних технік в організації безпеки учасників освітнього процесу, підвищення рівня захищеності дітей, протидії вчиненню правопорушень дітьми та стосовно них у навчальному закладі, в побуті, в Інтернет-мережі; пропагування здорового способу життя: протидія тютюнопалінню, вживанню алкогольних напоїв серед дітей, незаконному обігу наркотичних засобів на території закладу освіти та прилеглий території; інформування спеціальних служб про негативні явища у закладі освіти тощо.

В умовах воєнного стану на спеціаліста, покладатимуться обов'язки щодо вчасного реагування на сигнали повітряної тривоги та переходу в укриття.

21.07.2022 в етері телемарафону «Єдині новини» міністр внутрішніх справ Денис Монастирський повідомив, що МВС України ініціюватиме масштабування проєкту «Спеціаліст з безпеки в освітньому середовищі», йдеться про діяльність у закладах освіти вихователя безпеки – посадової особи територіальної громади [5].

Вихователь безпеки (спеціаліст з безпеки в освітньому середовищі) це не поліцейський, а спеціальний цивільний фахівець, вихователь, який після відповідного відбору і навчання на базі навчальних закладів системи МВС працює у навчальних закладах територіальних громад-учасниць програми.

Незважаючи на те, що методики реалізації цього проєкту поки напрацьовуються, у зв'язку з запровадженням посади «вихователь безпеки» існує нагальна потреба у внесенні змін та доповнень до чинного законодавства. Також у підзаконних нормативно-правових актах має бути визначено правовий статус посади «вихователь безпеки» (або

«спеціаліст з безпеки в освітньому середовищі»), закріплені їхні повноваження, визначені процедурні моменти, пов'язані з питаннями комунікації зі спеціальними службами, поліцією, адміністрацією закладів освіти, батьками та дітьми.

Таким чином, попри що більшість повноважень шкільного офіцера поліції та вихователя безпеки (спеціаліста з безпеки в освітньому середовищі) перекликаються, але їхні об'єднанні зусилля направлені на досягнення єдиної цілі - створення безпечного і комфортного освітнього середовища, забезпечення права на таке середовище, що є також спільною метою органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та адміністрації закладів освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/-show/580-19>.

3. Про впровадження експерименту «Шкільний офіцер поліції»: Наказ Національної поліції України від 19.08.2016. № 729.

4. Про забезпечення реалізації експерименту «Шкільний офіцер поліції»: Наказ Департаменту патрульної поліції від 22.08.2016 № 2450.

5. Виступ міністра внутрішніх справ Д. Монастирського «Про масштабування проекту «Спеціаліст з безпеки в освітньому середовищі» (етер телемарафону «Єдині новини» від 21.07.2022). URL: https://znayshov.com/News/Details/u_shkolakh_prat_sivvatymut_vykhovатели_z_bezpeky.

Юлія Григорівна ЯЦИК,

аспірант відділу організації освітньо-наукової підготовки
Харківського національного університету внутрішніх справ

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ДОМАГАНЬ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Охорона дитинства є стратегічним загальнонаціональним пріоритетом, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави. Зокрема, з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні держава встановлює основні засади державної політики у цій сфері, що ґрунтуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини. При цьому охорона дитинства передбачає застосування цілої системи державних та громадських заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного життя, всебічного виховання і розвитку дитини та захисту її прав [1]. Проте, на превеликий жаль, не дивлячись на прагнення держави забезпечити найкращі інтереси дитини, часто трапляються випадки порушення прав дитини. Тому для недопущення таких порушень або хоча б зменшення їх кількості суспільні відносини, що виникають, змінюються та припиняються під час забезпечення та захисту прав дитини, знаходяться під різного роду охороною держави. Зокрема, особливо суспільно небезпечні діяння проти дитини перебувають під кримінально-правовою охороною. Так, у лютому 2021 року Особлива частина закону України про кримінальну відповідальність була доповнена новим складом кримінального правопорушення, а саме ст. 156-1 КК України «Домагання дитини для сексуальних цілей» [2; 3].